

LA ESQUELLA DE LA

TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

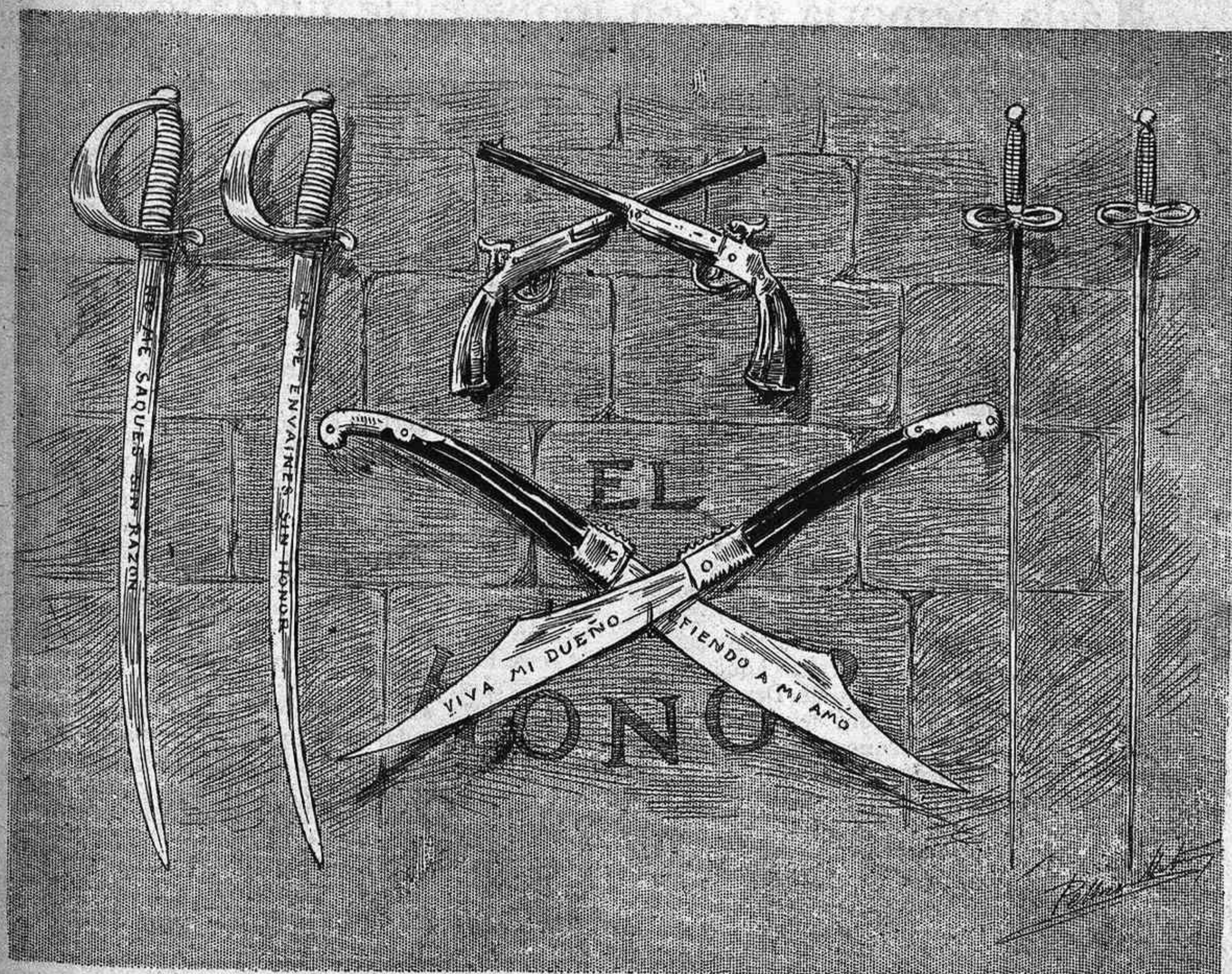
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIO

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 8 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranger, 5

LA NOTA DEL DIA

¡Pim... pum!... ¡Zis... zás!...

22 Septembre de 1906

ONZÉ ANIVERSARI

DE LA MORT DE

Ignocent López Bernagosi

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

DEDICA AQUEST RECORT

à la memoria de son inolvidable fundador

CRONICA

EL baró de Albi, infatigable organisador de las Lligas anti-duelistas, deu estar aquests días desconsolat, desesperat, fora de tino, al veure lo infructuós dels seus esforços. Com si fos efecte de una constelació ó de una passa, á cada instant se concerta un *lance de honor* y 's realisa, *con todo el aparato que requiere su complicado argumento*, si bé, com las comedias, bonas ó dolentas, acaban tots ab boda ó ab *reconciliació*. Més val aixís.

Pero de la mateixa manera que terminan en aquesta forma agradable, podrian rematar de una manera trágica, y aixó fora, en veritat, altament sensible, porque en aquests cassos, com en tots, siguin de la classe que 's vulgui, en els quals se dirimeixen las qüestions per medi de la forsa bruta, no sempre 'n surt la rahó degudament honrada. Aquest era 'l punt flach dels titulats Judicis de Deu durant l' Edat Mitja, y com las condicions dels pares els fills solen heretarlas, es també aquest el punt flach dels desafíos moderns, fills lligítims y directes de aquells Judicis caballereschs y barbres.

Naturalment, qu' en lo tocant als furs de la rahó, no quedan tampoch salvaguardats quan dos adversaris, en la impossibilitat d' entendres bonament, y cegats per l' ira ó impulsats pel nomenat punt-d' honor s' arremeten y cambian entre ells una tanda de cops-de-puny ó garrotadas. Sempre es, en aquest cas, la forsa bruta la que guanya.

El desafío, en certa manera, 's disculpa, tenint en

compte l' intermediació de personas serenas qu' arreglan las condicions del combat y vigilan pel seu exacte compliment, lo qual, sisquera en qüestió de forma, no deixa de tenir las sevas ventatjas. Pero en el fons, resulta tan barbre, contraproduhent y exposat á la injusticia 'l desafío com la baralla... Y fins sembla que l' expontaneitat dels impulsos naturals de la bestia humana—l' home airat es sempre una bestia—se n' arriba á ressentir de que dos sers racionals que frisan per matarse, se vegin forsats á guardar continencia y á subjectarse á las condicions de un acte que té molt de cerimoniós.

Afortunadamente, la major part dels desafíos—especialment á Espanya—no passen de un acte de aquesta classe. Els adversaris nomenan els seus padrins: aquests disposan las condicions de la lluyta: la premsa 'n parla ab misteri: en las tertulias se 'n fa tema de totas las conversas: fins las autoritats vigilan per evitar el *lance*... y á lo millor se sab que la cosa ha tingut efecte; pero que la sanch no ha arribat al riu.

En cambi amichs y adversaris moltes vegadas arriban á la fonda, estant probat per una llarga experiencia, que al anar á la fonda, donant una volta por el *campo del honor*, se té més gana. Millors aperitius que 'l vermouth, el bitter y l' absenta solen ser las emocions de un desafío.

De fixo que si 'l baró de Albi consultés als fondistas, se faria cárrech de aquesta gran veritat y s' estalviaria molta feyna, deixantse corre l' organisció de las Lligas anti-duelistas.

*
* *

Las venenosas y envenenadas qüestions polítiques solen ser las que proporcionan major contingent de desafíos, sobre tot en els titulats païssos llatins.

A Italia y á Fransa especialment han ocorregut veritables tragedias. A Espanya's registra també algún cas trágich, encare que no ab la freqüencia qu' en las dos nacións germanas.

Els més tranquils en aquest punt son els pobles de rassa saxona. Sigui perque la Lley contra 'ls desafíos es á Inglaterra extremadament severa, sigui per temperament, que tothom sab de sobra que 'l dels inglesos es reflexiu y calculista, es lo cert qu' en aquell país no apelan may els polítics al expedient de demostrar qui té més forsa ó més destresa en el maneig de las armas.

Y en aquest punt s' ha de aplaudir el bon sentit de que fan gala.

Perque la política, qu' es lluyta, y lluyta apassionada per las ideas, ó si 's vol per las ambicions dels homes, ofereix sempre un caràcter col·lectiu, atrayent á amichs ó adversaris en major ó menor número, y equival á dislocarla y desnaturalisarla 'l ferla objecte de una competencia particular.

Se pot donar y 's dona ab freqüencia 'l cas següent. Un home públich se llansa á l'arena política denunciand abusos, monstruositats, verdaders delictes comesos per un altre home públich. Aquell citarà fets, puntualisará detalls y pormenors de una terrible forsa acusadora. ¿Es lògich, es just, se pot admetre racionalment que l'acusat, en lloch de sincerarse, rebutent victoriosament las acusacions que se li dirigeixen ab probas convincentes y fundadas, tiri, com se sol dir, pel carrer del mitj, y envihi al seu acusador, al seu fiscal, un cartell de desafío?

¿Quín propòsit pot tenir al obrar en aquesta forma? ¿Vindicar la seva honra ofesa? No: la millor, l' única manera de vindicar l' honra en aquest cas, deu consistir en donar tals explicacions, que deixantlo en la conciencia pública, net de tota culpa, presentin al seu rival com un vil y miserable calumniador.

No hi ha més camí que aquest, senyors, que 'us veyeu acusats per actes relacionats

LA CAMPANYA DEL P. ALCOVER

—¡Tot per la llengua catalana!

ab la vida pública, y en els quals tothom té dret á intervenirhi y á formarne concepte. Al retar al vostre acusador, al pretendre portarlo al terreny, qualsevol que reflexioni dirá que no ho feu pas cedint á impulsos ó exigencias de l' honra atropellada, sino més bé prenent consell de un càlcul refinat atent tant sols á la vostra santa conveniencia.

O sino analisém el vostre cas. Y comensém partint de lo pitjor que 'us puga succehir. Cert que al posarvos davant del vostre rival, tal com ell, vos exposeu á perdre la vida. Suposém que 'l vostre rival vos mata. Donchs per aquest mer fet, vos redimiu. Ningú tornarà á parlar de las vostras infamias. Cubertas quedarán per sempre més, baix el vel de un piados olvit. La mort porta aparellada l' absolució general. La qüestió quedarà saldada definitivament... y fins hi haurá ánimas sensibles que tenintvos per víctimas, llansarán algunas llágrimas á la vostra memoria.

Pero suposém que no sou vos, sino el vostre rival el que 'n surt sacrificat. ¡Oh quí na ditxa per vos, havent tantat per sempre més la seva boca acusadora! ¡Quí pes vos haureu tret de sobrel! Y ab quín orgull vos redressareu y llansareu miradas arrogants sobre qualsevol altre que pretengui posarse en el lloch del difunt! ¿Y quí s' hi posará sabent que teniu tan bona punteria ó que manejeu tan bé la espasa? També aixís haureu saldat la qüestió, deixant á salvo la integritat del cos, ja que no la tranquil·litat de la conciencia.

¿Y qué passarà, si com moltes vegades succeheix, acaba 'l lance ab una reconciliació? Els dos adversaris al donarse las mans, semblan obligarse á no ferse ja més la guerra, á respectarse, á prescindir de tota hostilitat, á fer els ulls grossos. L' acusador de ahir dirá per sí mateix:— Es un sér indigne, un canalla: ha causat al meu país perjudicis irreparables; no ha pogut rebatre una sola de las mevas acusacions; pero desde 'l punt que tingui de reconciliar-me ab ell, ja no m' es possible atacarlo de nou: las lleys del honor l' amparan. La qüestió está saldada.

••

El desafio polítich en la major part dels cassos s' ha de prescriure terminantment. Ho exigeix aixís la pública moralitat. No s' ha de considerar disminuït en sas condicions de home d' honor, el polítich que al veure's retat, rebuji 'l reto.

La política es acció colectiva, y 'ls que la professan se deuen al seu partit immediatament y al seu país en últim terme, y no tenen dret á personalisar las qüestions que susciten y que s' han de ventilar exclusivament en el camp de l' opinió. Res de pistolas, res d' espasas, res de florets, res de sabre... Arguments, rahons, fets, veritats: aquestas son las únicas armas lícitas y aceptables.

Ja ho sabem que hi ha qui abuse de aqueixas armas; qui las embruta ab el dicteri y ab l' insult, y qui 's complau envenenantlas ab la infamia y la calúnia. Lluytadors de mala lley, al igual que las guillas, quan se veuen perseguits etgegan las sevas ventositats asquerosas.

Pero aixó no 'ls val. Els homes forts saben despreciar aqueixas astucias miserables y continuar resoltos la seva tasca moralisadora, segurs del apoyo de l' opinió pública, que podrá transigir benevolament ab els qu' escriuen ab els peus; pero no, may, ab els putiners que sucen la ploma en l' orifici destinat á l' expelició de la escreta.

P. DEL O.

¡ES CLAR!

A un Josepet un jorn vaig deixá un duro,
y no l' he vist may més;
un altre Josepet va arrebatarme
l' amor de qui jo sé;
un altre Josepet tingué la culpa
de que fes tart al tren...

Lector noble y sensat: davant d' aquestos
terribles escarments,
¿té res d' extrany que hagi perdut per sempre
la fe en els Josepets?

Ego

LA GRAN TERESA

¿Se 'n recordan?

La gran Teresa, que li diuen els francesos; aquella famosa madama Humbert que á últims del 1903 entrava á la presó de Rennes, condemnada com autora d' una de las més formidables estafas que han vist els sigles, ja torna á ser al carrer.

Pera extingir la pena encare li faltava algún temps; pero tant la bona senyora enrahonava desde la presó, jurant y perjurant que si 'l Govern la guardava tancada era de por que tenia de que una vegada en llibertat fes revelacions, que l' altre dimecres, de ordre de M. Clemenceau, li foren obertas las portas de la penitenciaria, al temps que l' amable escarceller li deya ab la major cortesia:—Madama, pot sortir quan tingui gust y comensar á revelar tot lo que vulgui.

No va fers'ho dir dugas vegadas. Feu rápida y nerviosament la seva maleta, y de la presó á la gare y de la gare á París.

* *

Apenas arribada á la capital, un periodista de bonas que havia olorat el seu retorn va corre á interviewarla.

—Madama, ¿vos aquí?

—Sí; y vinch decidida, resoltament decidida á...—
¿A qué? ¿A fer aquellas sensacionals revelacions, ab las quals durant el seu cautiveri havia amenassat á tota la Fransa?

No. L' ayre del carrer ha calmat els impulsos agressius de la gran Teresa, y com que, per altra part, *la cabra siempre tira al monte*, sembla que á lo que vé resoltament decidida es á recullir els milions dels misteriosos Crawford.

ISSA... ISSA!...

Si la estatua arriba á dalt,
després de tant esperar-la,
que consti per sempre més,
se deurá al senyor Bastardas.

—Pero, senyora—va dirli el periodista,—¿es á dir que insistiu?

—¿En la existencia d'aquests milions? ¿En que aquesta fortuna colossal es meva y ben meva?... ¡Vaya si insisteixo!

—¿Després de tantas contrarietats, de tantas demostracions negatives?...

—Aquí lo únich que s'ha demostrat es que 'ls meus enemichs son molts y poderosos; pero jo triuñaré de tots y de tot.

Y 'ls ulls de la gran Teresa, que pensa potser en aquells temps en que ab l'esqué dels milions dels Crawford buydava tranquilament las butxacas dels candorosos francesos, s'iluminan ab resplandor extrany, y fent gala de la més pasmosa seguritat, parla de la seva próxima victoria.

* *

Lo qu'es aquest cop no será com llavoras: ara vá de debó. Té presas totas las midas, ha reunit tots els fils secrets del assumpto y sóls li falta dir: ¡Vinga! pera que una pluja d'or caygui al damunt d'ella, cubrintla de benestar y de riqueza.

—Aquest mateix mitjdía, veyéu si es aprop, aquest mateix mitjdía tindré en mon poder els documents que 'm faltan pera demostrar la legitimitat de l'herencia y entrar immediatament en possessió de la meva fortuna.

—¿Ahónt son aquests documents?—pregunta ab ayre de dupte el periodista.

—No us ho puch dir; pero de que 'ls tindré, podeu estar-ne ben segur.

—¿Y quán se veurá aixó?

—Dintre de deu días. No necessito més temps pera fer els passos decissius, probar el meu dret y cobrar els quartos.

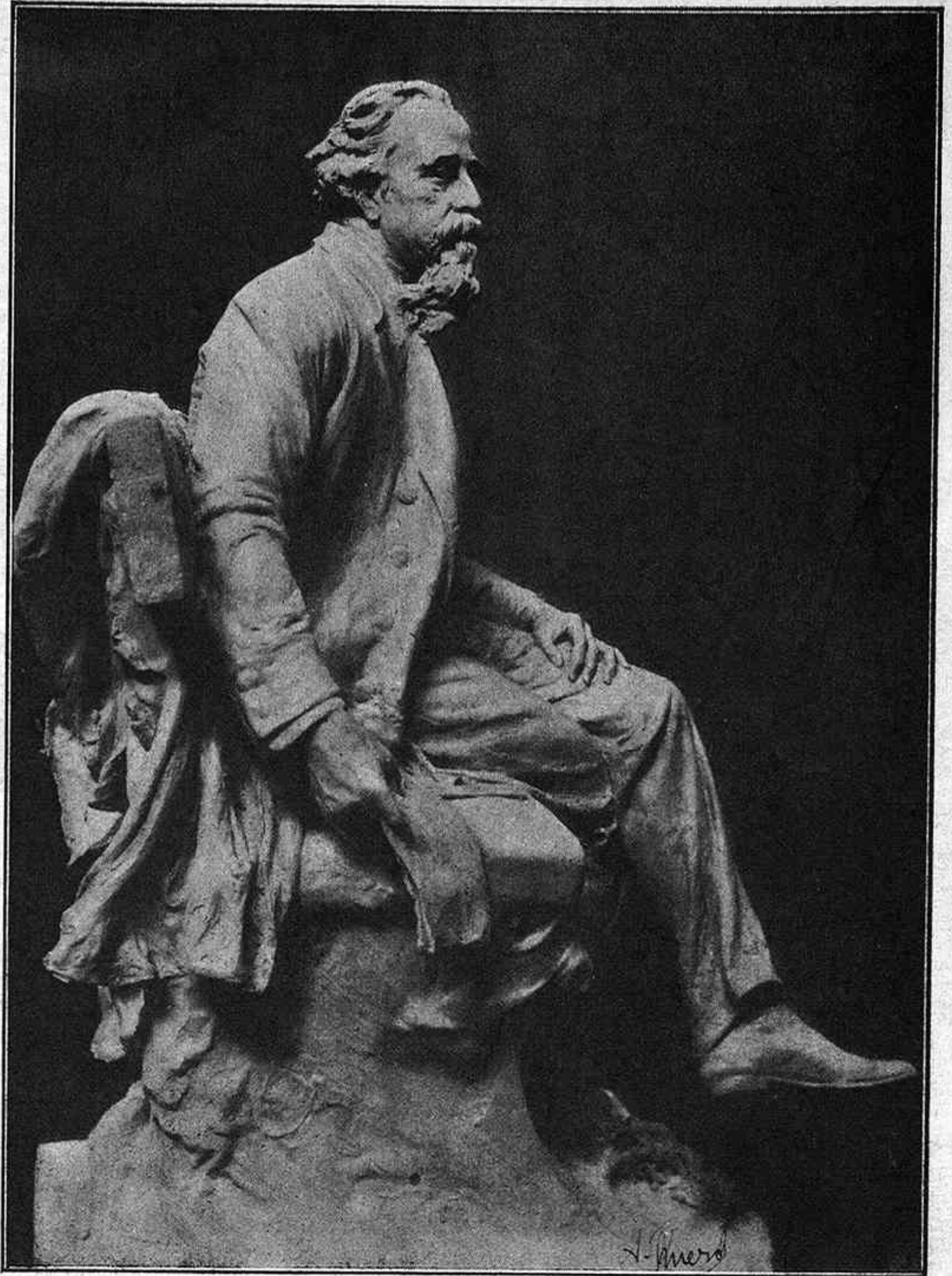
* *

Devant d'aquesta idea, de l'hermosa idea de cobrar la prodigiosa fortuna que li perteneix y que 'ls Crawford guardan tants anys há dintre de la gran caixa de ferro, madama Humbert s'extremeix involuntariament y ab ademán magestuós pinta 'l quadro que al seu entorn vá en breu á desenvoluparse.

¡Ah! ¡Qué gran, qué ruidós será el seu triuñfol!... Els que fins ara l'han calumniada, li demanarán humilment perdó, els bankers la saludarán, els ministres anirán á visitarla, l'aristocracia li obrirá las portas dels seus salóns, el món se li tirarà als peus y tothom, contemplantla embadalit, dirá al véurela passar en el seu brillant automóvil:—Es la ilustre madama Humbert, la arximilionaria, la senyora més rica, més digna, més poderosa de Fransa...

Ni l'estrépit de la vergonyosa condemna, ni las

¡JA LA TENIM AQUÍ!

FREDERICH SOLER (*Pitarra*)

Estatua, obra del eminent escultor catalá Agustí Querol, que rematará el monument elevat á la plassa del Teatro.

amarguras de la presó han curat de la seva megalomanía á la insigne estafadora.

El periodista que la interroga ho comprén aixís, y convensut de que res més treurá de las manifestacions d'aquella dona extraordinaria, li desitja bona sort y 's despedeix de la gran Teresa.

* *

¿Gran? Sí; que de grandesa n'hi ha de moltes maneres, y tant se pot ser gran per la práctica de la virtud com pel soberá domini del vici.

Un'altra dona, abatuda, humiliada, escarmentada, al sortir de la presó hauría baixat el cap avergonyida y, amagantse en qualsevol recó ignorat, hauría procurat acabar modestament la seva existencia, sense que jamay el món s'hagués recordat d'ella ni del seu nom.

Madama Humbert no ho fa aixís. Lluny de sentirse aclaparada per la passada derrota, torna á entrar en lluyta desde 'l primer moment, y el mateix día que arriba á París, no contant ab altre capital

LO QUE DIU MOLTA GENT

En lloch de tantas escolas,
verdaders caus de miseria,

que onze pessetas y mitja, te la valentia de gastar-
se'n vuyt en cotxe.

Y parla altra vegada dels milions dels Crawford
y afirma la proximitat del seu triunfo, y pensa en
palaus, en festas, en tornar á n'aquella vida fas-
tuesa que tan trist epílech va tenir en el calabosso
de Rennes...

Y ¡quí sab, quí sab!... Si ab el famós tresor, que
jamay ha existit, no hi ha que pensarhi, ¿per qué no
ha de tornar á trobar la intrépida estafadora codi-
ciosos adinerats que la ajudin á buscarlo?

El número dels imbecils ¿no es infinit?

A. MARCH

ESPINAS

Qu' es bell, qu' es bell estimar
y ésse estimat de l' aymí!
Quín pler poguer cada jorn
xiuxejar ab quí s' estima
paraulas y juraments
que enamorat el cor dicta!
Tal goig per mí s' ha eclipsat
que he estimat sols impossibles,
donas que en son cor aixut
covavan sols la mentida.

Qu' es bell, qu' es bell estimar
y ésse estimat de l' aymí!
Goseu quins tal goig teníu,
que re enteli vostra ditxa.
Jo, oblit y despreci etern
sentint per aquelles cínicas
segueixo 'l crudel destí
orfe d' amor y alegría.

Las ilusions van fugint
com polsím que 'l vent s' emporta.
A cada nou desengany
fibla nostre cor l' angóixa.

¿no fora millor tenirne
menos, pero més decentas?

Mes el cor may se rendeix;
segueix ab sa deria boja,
batent sempre esperansat,
forjant sempre ilusions novas.

A la nit, quan reposa la Natura,
y brillan els estels,
de colzes al brocal de ma finestra
contemplo somniós l' espay inmens.

Aixís, perdut l' esguart per l' ampla volta
vaig esflorant recorts de millors temps,
ilusions ja marcidas, totas cendra
tornadas pel destí sempre crudel.

Y al véurem sol, tan sol ab ma tristesa
y desengany punyents,
rodolan per mon rostre dugas llágrimas
y mormolo una queixa baix, baixet...

J. BOSCH Y ROMAGUERA

LLIBRES

IDILIS NEGRES per I. L. BRICHS QUINTANA.—El
títul ab que ha sigut batejat aquest aplech de treballs
marca una antítesis. Regularment els idilis no son de
color fúnebre, sino de color de rosa, y la placides y no l'
esparverament constitueix la característica dels idilis.

Pero respectuosos de la llibertat omnímota dels autors
á seguir ó separarse dels camíns fressats, no 'ns faria res
trobarnos ab idilis negres, ni ab tragedias cómicas, sem-
pre y tant que 'l producte del seu enginy arribés á inte-
ressarnos en un ó altre concepte, ja per l' altesa del pen-
sament, ja per las excelencias de la forma. ¿Que té que
veure l' etiqueta si 'l género es de primera?

Desgraciadament els *Idilis negres* no poden encloure's
en la categoria de las obras ben acabadas. Algunas de sas
narracions—que narracions son més que idilis—encare
que no gayre originals enclouhen un assumpto ó pensa-
ment digne de esser desenrotllat y escrit ab major segu-
retat d' estil y sobre tot ab major respecte á las reglas
més elementals de la gramática.

En Art, lo mateix qu' en Literatura no n' hi ha prou ab concebir, es además precis saber executar, y en aquest punt l' autor de *Idilis negres* dona mostres constantment de una inhabilitat extraordinaria. No sols no té estil propi, sino que además careix de la possessió del idioma... y esta es la más negra, com diu el quiento castellá.

EL SIGLO DE LOS NIÑOS.—(*Estudios*) por ELLEN KEY.—Aquesta obra, original d' una notable pedagoga sueca, inclosa acertadament en la *Biblioteca sociológica internacional* de la Casa Henrich y C.^a mereix ésser llegida y apresada de memoria per tots els pares de familia. En ella s' destaquen tres temes principals: es el primer el dret dels fills á ésser engendrats per pares moral y físicament sanitosos y á que no se 'ls abandoni en els alberchs de la infancia, ni se 'ls exposi als perills de la vía pública, si nasqueren de familia pobre, ó á que no se 'ls entregui als mercenaris cuydados de una institutriu, quan procedeixen de familia acomodada. En el segon tracta de l' educació qu' en la actualitat se sol donar als fills, plagada de defectes. Y pinta en el ters ab hermosíssims colors y á manera d' ensomni l' escola del esdevenir.

En conjunt es una obra demoledora de rutinas y prejudicis, y que damunt de la ruina de tot lo abusi y nociu surt la gran afirmació de que 'l culte modern ha de consistir en humanisar la existencia fent mes humans als homes.

En tots conceptes fá honor al lema que ha pres per divisa:

«Aymeu á la patria de vostres fills; que sia aquest amor vostra noblesa nova: terra inexplorada en mars llunyanas! Jo vull qu' en busca d' ella despleguen las velas!—Als vostres fills els hi deveu una reparació per haverlos engendrat. Que sia aquesta la redempció del vostre passat, la bandera de la vostra vida.»—(Aixís parlava Zarathustra.)

APLECH.—*Models en vers y en prosa del nostre renaixement, pera us de las escolas de Catalunya, Mallorca, Valencia, Roselló.* Compilat, ordenat y anotat per ANTON BUSQUETS Y PUNSET.—Com el seu títul indica, aquest llibre d' aspecte molt simpátich, comprén un gran número de traballs del nostre modern renaixement, deguts á un número considerable d' autors. Un retratet y una petita nota de presentació, que no arriba á ser nota biogràfica, precedeix cada treball.

Tal volta, en la tria no s' ha ermersat aquell cuydado que imposava 'l títul de *models*. Entre autors de fama merescuda y consagrada, n' hi figuran d' altres que distan molt de tenirla. Nosaltres hem de confessar que alguns noms els hem llegit per primera volta.

L' obra ha sigut donada á llum per la Casa Dalmau y Carles de Girona, y sens duple per aquest motiu hi preponderan els escriptors naturals de aquella provincia.

RATA SABIA

PRINCIPAL.—ESPECTACLES GRANER

S' han publicat ja llistas y cartells. Sembla que aquesta temporada, que havia de comensar ahir, será dedicada exclusivament al género lírich. Els senyors Graner y Urgell formen la direcció artística y en las llistas de companyia hi figuran un grapat de personas algunas de las quals ja son prácticas en aquesta mena d' espectacles. Dirigirá l' orquesta el mestre Lambert que tant bé s' va portar la temporada anterior.

Si hem de creure las promesas s' estrenarán aviat obras de Apeles Mestres, Guimerá, Buxareu, Palma, Nogueras, Morató y Montoliu, ilustradas musicalment pels mestres Vives, Morera, Granados, Pahissa, etc.

Pera la funció inaugural, que com dihem degué celebrarse ahir, s' ha escullit l' estreno de *La Nit de Reys*,

CEGO PREVISOR

—¿Qu' es aquí que inspeccionan las coplas, per veure si poden cantarse?

—No, senyor: ara la censura s' ha establert als Josepets.

MENEGILDA ESQUERPA

—¡Ep, noy, las mans quietas! No es per aquests punts que s' fan las mani-obras.

PLATJAS EXRANGERAS

Passeig del Diod' Ostende.

lletra del eximi poeta Apeles Mestres y música de Enrich Morera.

Las funcions se donarán, com de costúm, per sessions diarias, anunciantse també alguns concerts pera alternar ab las visiones.

TÍVOLI.—(CIRCO EQUESTRE)

Es sens dupte el més favoregut dels teatros que donan fé de vida avuy a Barcelona.

La atrevida domadora de lleóns, Miss Ella, aporta un

gran contingent d' espectadors. Aixó apart de que 'ls programas son en general escullidíssims: els excéntrichs musicals William Wagner, la aparatosa y suggestiva Deodima ab els seus quadros morts, el contorsionista Geck, els admirables Urbani (pare y fill) ab els seus inverossímils traballs de forsa y, per fi, M. Leonard, ab els seus gossets ensenyats cridan l'atenció dels aficionats al género de circo y son el blanch dels entusiastas aplausos de la concurrencia.

Per' aquesta senmana estavan anunciats els debuts de uns notables artistes que, segons sembla, presentan unas

yda Ostende 96

novetats molt novas: Se tracta de *Les Banola* y *Les 5 Clifton*.

Quan hi serém, ho veurém.

NOVETATS

Han comensat en aquest teatro las funcions per seccions. Dimecres a la tarde va introduhirse aquesta reforma ab la *reprise* de la *boutade* que té per nom *El pollo Tejada*.

Augurém a la empresa, ab aquesta determinació, millors entradóns dels que havia disfrutat fins ara.

APOLO

No hi ha dupte que, entre 'ls mimichs, *Los Sucesos* y els mal-de caps que aumentan cada día en el seno de las familias, el género de melodrama va de *capa caída*.

Si *El Barquero de Melun*, estrenat fa pochos días, s'ha gués entregat quinze anys enrera al malaguanyat Tutau, sens dupte fóra una de las obras que s'agermanarian millor ab *La loca de los Alpes*, *El salto*, etc., que en aquella época omplían de públich el teatro de Novetats.

No obstant, donchs, la extemporaneitat, el drama dels

LA TORNADA

S' ha acabat ja l' estiuheig,
s' han acabat els bons ratos,

s' ha acabat l' ayre del camp,
ls' han acabat lay! els quartos!

Srs. Millá y Sunyer fou molt ben rebut per la concurren-
cia, que cridá als autors al final de l' obra.

Las damas Llorente, Daroqui y Periu molt acertadas;
els demás... voluntariosos y prou.

N. N. N.

VERITATS SÓLIDAS

I

A valtres, lectors aymats,
vos endresso las vritats,
per fervos veure ben clá
que encare algunas, n' hi há.

II

En el poble de Bellpuig
quí sempre hi es, may ne fuig
y á Ribas y á Cadaqués
quí no 'n fuig may, sempre hi es.

III

A Manresa y á Malgrat
quí no 's mou, está aturat
y á Martorell y al Masnou
quí no está aturat, se mou.

IV

Tant á Reus, com al Vendrell
tot lo que no es nou, es vell;
en cambi á Vich y á Port-bou
tot lo que no es vell, es nou.

V

A Lleyda y á Torelló
quí está malalt, no está bó,
y á Mollet y á La Bisbal
quí está bó, no está malalt.

VI

A Valls y á Castellfullit

quan no es de día, es de nit
y á Tortosa y á Gandía
quan no es de nit, es de día.

VII

A Berga y á Rocafort
tot lo que no es fluix, es fort
y á Caldas y á Montegut
tot lo qu' es prim, no es groixut.

VIII

A Sallent y á Barcelona
cap bestia, pot ser persona,
y ni á Sans ni á Zaragossa
may cap xicot será mossà.

IX

A Solsona y á Tarrassa
may cap dona seca, es grassa,
y á Burgos y á Mataró
quan fa fret, no fa caló.

X

A Vinaixa, y á Falset
quí no jau, seu, ó está dret,
y á Puigreig y á Viladrau
qui no está dret ni seu, jau.

FELICITACIÓ MERESCUDA

—iMolt bé, germana! El poble que honra á la seva llengua, s' honra á
sí mateix.

XI

Ni á Valencia ni á Sevilla
cap mosca, porta cotilla,
y ni á Palma ni á Mongat
may cap pussa s' ha afeitat.

La discussió empenyadíssima promoguda en l'Ajuntament sobre la manera de donar inversió á 240 000 pessetas, destinades á la ensenyansa, no'ns va arribar á convéncer.

Sens dupte 'ls que més s'acostaven á l'aspiració de Barcelona eran els que sostenían la conveniència de subvencionar la ensenyansa privada y d'exercir sobre d'ella una tutela paternal per part del Ajuntament, secundat per Juntas de vehins, amants de la ensenyansa.

Tal com avuy está montat aquest ram, l'Ajuntament paga y l'Estat mana y disposa... Y si s'vol tenir una ensenyansa moderna, progressiva y acomodada á las necessitats de Barcelona, qui ha de manar y disposar han de ser els barcelonins.

Ja seria hora de que s'prenguéss model de la República Suïssa. Allí, dels cinch als quinze anys, ó als tretze, en els Cantons industrials, la ensenyansa primaria es obligatoria y completament gratuita pera totes las classes socials. Cap alumne, siga pobre siga rich, ha de pagar assignació al professor, ni li costan res els llibres y tot el restant material. Als fills dels pobres els hi donan dinar en la cantina de la escola. Y las escuelas están instaladas en magnífichs edificis, que res deixan que desitjar baix el punt de vista de la higiene y de l'habilitació docent.

Naturalment, tot aixó costa un dineral; pero en cambi reporta beneficis incalculables, que s' traduheixen en cultura, pau y progrés, que bé diuen els suïssos, sense que fins ara haja pogut ningú desmentirlos: «La principal riqueza d'un poble es la instrucció.»

A Manresa s' publica una fulla de caràcter devot, qual lectura recomanan y recompensen la major part dels bisbes catalans ab una futralada de días d'indulgencia.

Donchs la fulla aquesta las ha empresas desafortadament contra la sardana, qu'es de tots els balls el més púdich, el més seriós, el més noble, el més decent.

L'etzegallada de la fulla va promoure, com es natural, un gran disgust en el camp sardanista, no sols entre 'ls que ballan la sardana sino també entre 'ls que al véurela ballar els hi cau la baba.

Fins un home tan religiós com el Sr. Plá y Deniel, s'exclamava dihent que 'ls Bisbes de segur devían ignorar, al concedir las indulgencias, que aquella fulla atacaria la sardana, y en nom del bé de las ánimas y de la tranquilidad de las conciencias, els conjurava á donar explicacions.

Per la seva part, al bisbe de Vich, Doctor Torras y Bages, li ha sigut dirigit el següent telégrama:

«Foment sardana de Barcelona extranya que autor Tradicions catalanas aprobi follet publicat per «Ordre Tercera del Pare Sant Francesch» y espera pública aclaració, suposant sorpresa la seva bona fé.»

Fins ara tot inútil. Ni el Doctor Torras y Bages, ni cap altre dels seus companys de mitra han tingut á bé aclarir l'assumpto... y ara s' troban els sardanistas sense saber qué fer, per més que la majoria están disposats á seguir ballant la sardana encare que 'ls excomuniquin.

Estém, donchs, amenassats d'una rebelió en tota regla contra 'ls bisbes catalans. Si jo sigués de la parroquia portaria las cosas fins al cap de munt.

De moment me declararia en vaga com á católich y deixaria de concorre á totes las funcions del culte, fins y á tant que 'ls bisbes donguessin plena satisfacció á l'agradada dansa de la terra.

Y que no passaria per menos, sino porque ells mateixos

DELS ESCARMENTATS...

—Guardia, ifareu el favor de vigilar-me aquests melóns?

—Serenó, itindreu la bondat de vigilar-me aquell guardia?

ballessin la sardana al só de l'orga dintre de la Catedral de Barcelona.

Unicament aixís m'avindria á fer la pau ab els bisbes. O aixó, ó que s' busquessin feligresos.

Per fi ha arribat á Barcelona la estàtua d'en Frederich Soler.

Molt ha costat, pero ja la tením, y prompte ocupará el lloch degut al cim del pedestal que li ha sigut erigit en el Plá de las Comedias.

Si en Pitarra pogués parlar, estich segur que faria un xiste.

—Tant la comissió erectora com l'escultor m'han fet esperar molt; pero á lo menos el Sr. Querol m'ha tingut una consideració: la de ferme esperar sentat.

Díu un telegrama de Sevilla:

«El bandoler apodat el Vivillo, que s'creya era á América, ha aparegut de nou en aquesta provincia.»

¡Naturalment! Ab lo bé que li marxan els negocis per aquelles terras, ¿quí 'l fa passar el charco ni enredarse en païssos desconeguts?

Lo qu'entre 'ls seus l'home deu dí:

—¿Qué més América que aquí?

També aquest any la Merceneta s'ha quedat sense festas.

¿Causa? No la sé, pero me la imagino.

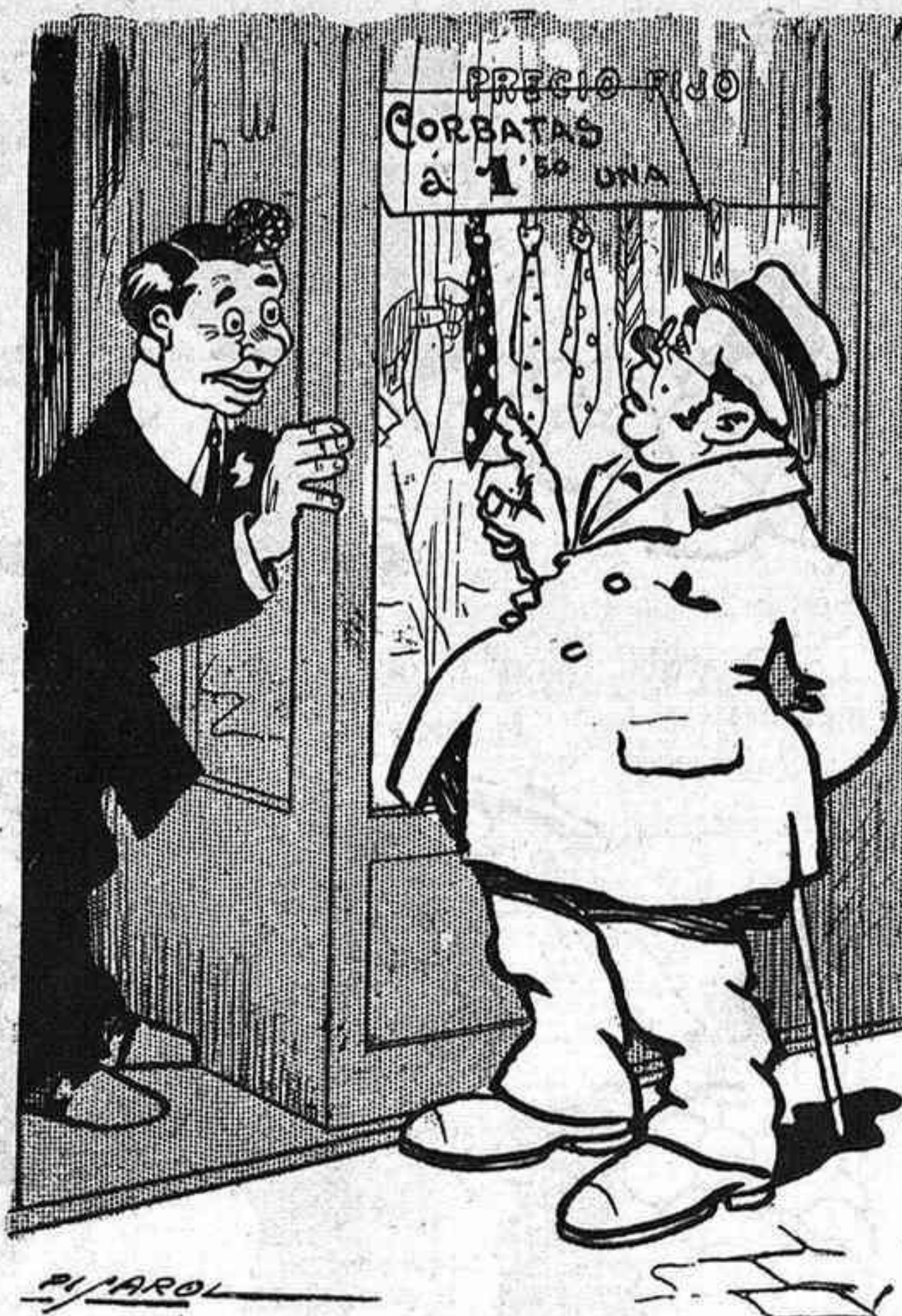
La falta de quartos.

Deixin vostés que l'Ajuntament hagi realisat la conversió de la deuda, l'empréstit y tot lo demés, y una volta la caixa municipal sigui ben plena, veurán si 'ns divertirém.

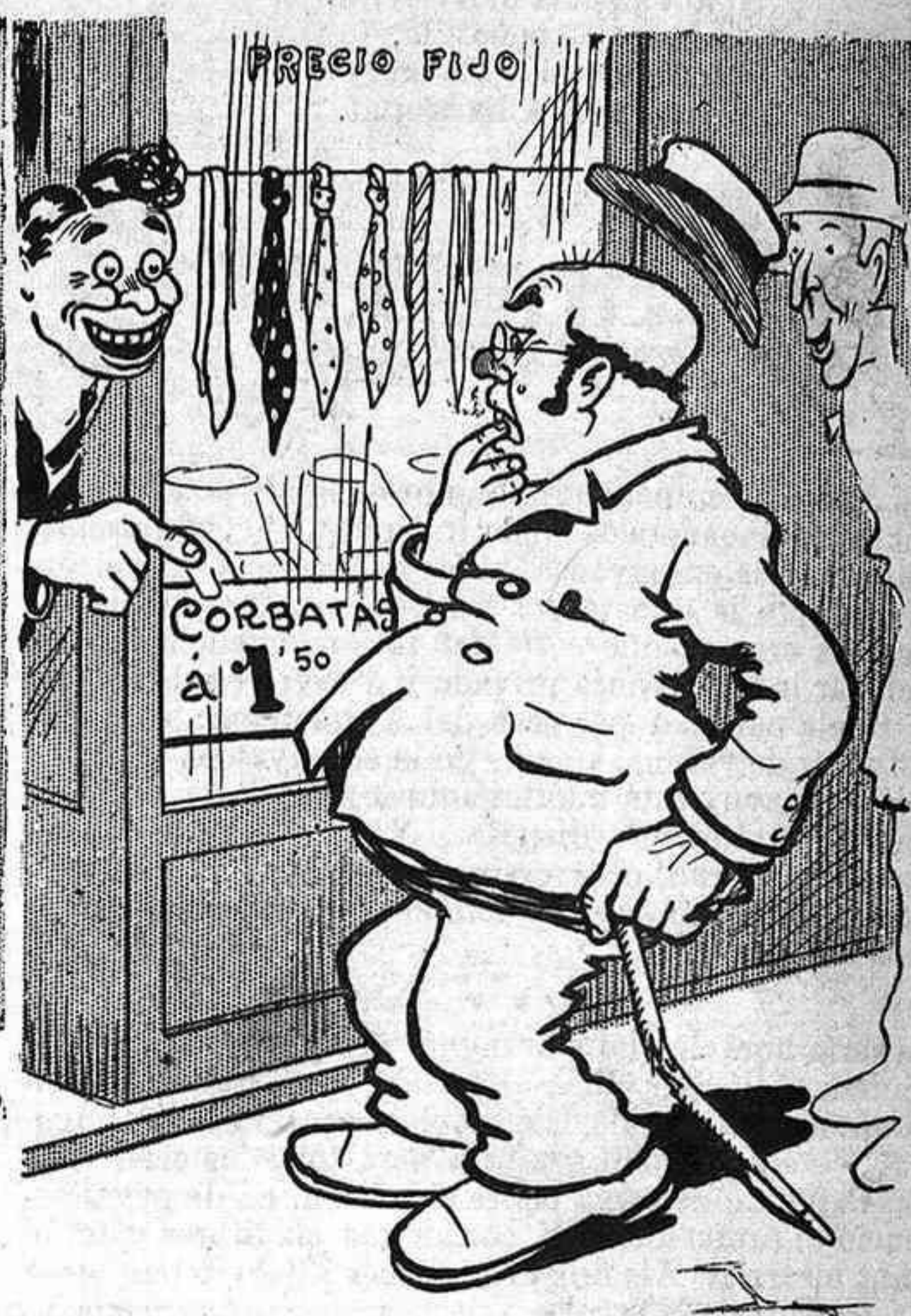
No tan sòls per la Mercé
regnarà aquí la alegría,
ja 'ls juro jo que llavors
será festa cada día.

Si nó per nosaltres, pels respectables senyors que tindrán al seu cárrech el remenament de las cireras.

VENEDOR CONDESCENDENT

—Si no baixa 'l preu, no farém pas res.

—¿Li está bé aixís?

¡Ave María Puríssima!
La Junta local de Reformas socials tracta de celebrar una exposició de no sé qué.

Al efecte nombra una comissió executiva, posant en la presidència al Sr. Zurdo de Olivares, y al designar presidents honoraris, elegeix ¿saben á qui?... ¡Esgarrifinse!
¡Al bisbe de Barcelona!

Francament, senyor de Zurdo, lo qu' es aquesta si que no 'ns l' esperavam.

Un home tan revolucionari, tan tremendament volte riá com vosté, ¡associar el seu nom al d' un senyor que, segons vosté va descobrir días enrera, es el director de la *Solidaritat Catalana*!...

Compendria molt bé que aquesta presidència honoraria l' hagués otorgada á qualsevol personalitat, al president del Grèmi de vaquers, per exemple, pero ¡á un bisbe, á un príncep de l' Iglesia!...

Vaja; n' hi ha per tirar cinch mil... barrets al foch.

¡Oh encantadora policia!... No hi ha dupte que 'l go-bern de Madrid que 't va enviar á Barcelona, ho feu pera divertirnos, pera recrearnos ab els teus explets.

¿Volen res més hermós que 'l cas del *melonero* del ca-rrer d' Aribau?

Un bon home que cada nit s' adormia sobre la parada, y que cada sentdemá, al desvetllarse, la veyá considera-blement disminuïda, com si els melóns y las cindrias siguessin gotas de rosada que ab l' ayre s' evaporan.

Per fí prengué la resolució de fer adormir á un amich al lloch seu y de posarse ell al aguayt en el quici d' una porta.

¡Y lo que vegé desde 'l seu observatori! Lo que may s' hauria pogut imaginar. La parella de la carrillera ca-rregant tranquilament un carretonet de la sabrosa fruyta.

Naturalment, se 'ls hi tirá al damunt y s' armá la de Deu es Cristo.

Crits, pitos, y sortida de vehins, molts d' ells en pa-nyos menors... Un verdader final de sarsuela del género zich.

Lo que ha causat á tothom més estranyesa es que als

dos guardias, després de declararlos cessants, els hajan portat á la presó.

Escoltin: ¿no hauria sigut més natural y més espanyol agafar al *melonero* y plantificarli un procés per *desacato* als agents de l' autoritat?

¡Y quina llista més llarga la dels senyors designats pera formar el Comité d' Honor de la Exposició Interna-cional d' Art, que s' ha de celebrar á Barcelona en el pró-xim mes d' Abril!

Ja 'ns contentaríam ab qu' en ella hi figuressin tanta quadros com senyors componen el titulat Comité d' honor.

De totas maneras, ab la sola publicació de tants noms, ja 'n queda feta una d' Exposició.

La Exposició de la Vanitat.

Ja sabia jo que 'l Pare Estebanell era un capellá aixe-rit y de molta empresa.

No m' ha sorprés, donchs, poch ni molt la transforma-ció que ha operat en el santuari de la Bonanova, qu' está avuy al seu cárrech, convertint la botiga de cerer, que tant donava que parlar, en un Consultori médech parro-qual en tota regla.

Cal felicitar á las personas que ab els seus recursos l' han secundat. Encare qu' es de creure que molts d' ellas s' haurían abtingut de ferho, de no haver sigut un cape-llá qui hagués tancat á la seva caixa de caudals, no per aixó s' han fet menos acreedors al agraïment dels po-bres, qu' en el Dispensari serán degudament atesos y ausiliats.

Ab tot aixó el Pare Estebanell ha pres molt bonas po-sicions pera hostilisar el santuari rival de Sant Joseph de la Montanya, que fins ara ha estat vivint de la estúpida credulitat dels tontos.

A Sant Joseph de la Montanya els miracles se feyan per medi de cartas dirigidas al Sant.

A la Bonanova, en lo successu, se farán ab la interme-diación oportuna d' alguns metjes titulars.

Y aixó resulta sempre més racional, més franch, més clar y més científich.

Las glorias artísticas d' Espanya han estat fins ara emigrant al extranger, en condicions las més miserables.

Un periódich de Madrit cita un cas curiós.

A l'Abadía de Nájera hi havia un tríptich de Memling. A l'any 1896 el rector se'l va pulir per 3,000 pessetas a uns extrangers, els quals immediatament el varen cedir al govern belga per la suma de 240,000 franchs. Actualment figura'l tríptich en el Museo de Amberes com una de las pessas més notables.

•••

Quan ja casi no queda res que guardar, l'actual ministre de Instrucció Pública ha publicat una disposició en la *Gaceta*, encaminada a evitar tan intolerables abusos.

Se farán inventaris de lo existent, y's posarán cert restriccions a la seva enagenació y a que pugui ser ens viat al extranger.

A pesar de lo qual, vostés veurán com no s'evita que lo poch que queda marxi.

La millor guarda dels objectes artístichs está en la cultura y la conciencia dels que tenen el deber de custodiarlos, y ni la conciencia ni la cultura solen ser els distintius dels que fan la seva educació en els seminaris.

•••

Anys enrera, un regidor, gran amich meu, hostatjà al llavors bisbe de Barcelona, pera que, a imitació del de Vich, qu'era'l seu émul, per no dir el seu rival, instituís un Museo diocesà.

EN PLENO ÉXITO

—Senyor baró d' Albi, se'l felicita. La seva campanya contra el *duelo* comensa ja a donar resultats.

—No estich per gastos—digué'l bisbe, encenent un puro que a lo menos valia cinch pessetas.

—No n'haurá de fer cap—li observá l'amich.—Ja procuraré que ls de local, instalació y custodia dels objectes corrin tots a càrrech de la Corporació municipal. Vosté no ha de fer més que donar ordres pera reunirlos.

Y el bisbe, llansant una bocanada de fum de l'aromática regalía, respongué:

—No m'explico com hi haja personas que puguin interessarse y perdre'l temps en coleccionar drapots y ferros vells.

Y ara diguin vostés mateixos: ¿Si aixís pensan els pastors, cóm pensarán els rabadans?

Las ideas autonomistas van obrintse camí. Com gotetas d'aygua filtran en la conciencia del poble, y al últim brollan a raig, com l'aygua pura de una font fresca y cristallina.

Tal es lo que ha passat a Valencia.

Un regidor radical, el Sr. Guillot, davant de la Junta de vocals associats no troba millor manera de combatre abusos, inherents en el pressupost destinats a gangas repartibles entre ls amigatxos y veritables llatrocinis, que parlar la llengua mare, la llengua del poble, la que va directament del cor als llabis.

Y l'arcalde li tocá la campana... Pero'l poble en massa, al crit aixordador de *Viva Valencia!* se posá al costat del digne conceller.

La mateixa majoría hagué de rendirse davant d'aquella avassalladora explosió de sentiment popular.

El Sr. Guillot digué entre altrás moltes cosas:

«Sigam valensiáns, busquem el bé de Valencia, mirém per ella, administrem els seus interesos com correspón als verdaders fills de la siutat; no sigam embustersos, no aprofitem els diners que Valencia dona pera que quatre perduts lluxquen brillants y derrochen en juergues; fem administració y mirém per els treballaors, que son els que mos han dut así en els seus vots.»

Y en lo successiu, en el Consistori de Valencia's parlará clá y valenciá, qu'es com se parla a Barcelona, clá y catalá.

¡Salve Solidaritat, moralisadora, purificadora, desvetlladora de las energías regionals, que son las més potents!

Está vist que qui no estigui ab tú será arrollat.

Tením a la vista el prospecte d'un nou senmanari catalá, titulat *La escena catalana*, dedicat a fomentar el teatro de la terra y formar una biblioteca d'obras dramáticas selectas que's publicarán per folletí y en forma enquadernable.

S'anuncia la sortida del primer número pera'l día 6 d' Octubre.

Si l'empresa compleix lo que anuncia en el prospecte, li augurém un éxit.

Xascarrillo de postres:

Un metje sermoneja a un alcohólich.

—Vagi ab cuydado—li diu L'absenta y l'ayguardent son funestos. El primer efecte que li produhirán, sab quín será? Una pérdida completa de la memoria. Ara vosté no'n farà cap cas, ho sé; pero una vegada l'ha ja perduda's recordará de lo que li dich.

QUÈNTOS

Un home molt net es enemich acérrim dels banys de mar.

Y apoya'l seu odi per ells ab la següent apreciació:

NYEBICRACIA

—Vet'aquí; tú, sombrerer; jo, llimpiabotas. Entre jo y tú, pot dirse que arreglém á la humanitat de cap á peus.

—Cert que á primera vista semblan banys com els altres; pero no es aixís. La banyera es molt més gran, pero, aixís y tot, me repugna que quan surt un banyista, ningú's cuidi de buydarla.

En el Liceo.

Un pollo á un altre:

—Mira la Merceneta qué elegant. Estich segur que si li demanavas relacions no't desairaria. Seria una muller encantadora.

—També ho crech aixís. Pero hi ha una qüestió previa. ¿Sabs quan té de dot? Perque ja compendrás tú que no vull incendiarme sense haverme assegurat.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA 1.ª —A-nas-ta-si.
- 2.ª Id. 2.ª —Ca-ta-ri-na.
- 3.ª ANAGRAMA. —Roig—Giro.
- 4.ª TARJETA. —Abanicos y panderetas ó á Sevilla en tren botijo.

5.ª ROMBO.

G
S E D
G E N I T
D I T
T

6.ª GEROGLÍFICH. —Com mes música mes solfas.

XARADAS

I

Lo rossinyol es un prima;
una planta es la dos-tres,

y la miseria y la gana
cada día total més.

II

La dona d' hu-dos de casa
jo 'm hu-tres de treballar;
y aixís ab tant de hu-dos-terça
iqu' es trist no poder menjar!

SISKET D. PAILA

TRENCA CLOSCAS

D.º PEPET CASELLAS SANT

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas
el títul d' una xistosa comedia catalana.

A. CARARACH

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1 2 3 4 5 6 7 8.	—Nom d' home.
6 2 4 2 3 5	—Ciutat d' Catalunya.
2 3 4 2	—Poble catalá.
6 2	—Part del cos.
7	—Vocal.
3 7	—Nota musical.
3 2 4 2	—Animal.
6 5 3 7 3 2	—Arbre.
4 2 3 4 2 6 8	4.—Dificultat física.
4 5 3 7 3 5	—Profesió.
3 5 6 2	—Capital d' Europa.
5 3	—Mineral.
2	—Vocal.
4 8	—Pronom personal.
6 5 3 7	—Fruyt.
2 3 4 8 3 5	—Nom d' home.
1 2 3 1 7 3 7 4.	—Apellido.

J. MAIMÓ

ANAGRAMA

—Lluis ¿vols fé la manilla?
—¿Y com s' arregla 'l partit?
—Molt aviat—¿mira? tú y jo
tot en Tot y en Vicentó.

SISKET D. PAILA

INTRINGULIS

a, e, i, o, u.

Combinar degudament las vocals anteriors ab quatre consonants de modo que donguin el nom d' una industria.

JOAN T. FORTUNY

GEROGLÍFICH

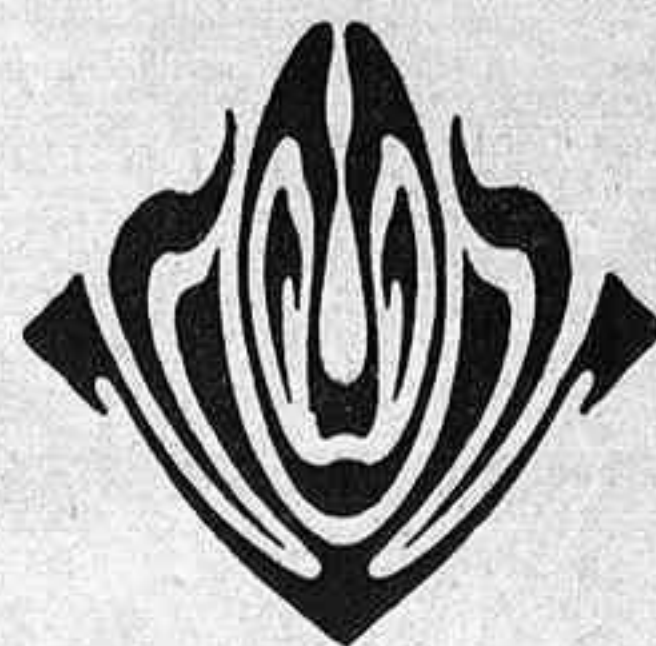
+
+ + +
+
M
I I I I
E R
I A

M. GARRIGA

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm; 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

EDICIONS POPULARS
DE
SANTIAGO RUSIÑOL

Preu de cada obra
UNA PESSETA

Anant pel mon * El Mistic * Oracions

(Agotada)

(Agotada)

Els Jocs Florals de Canprosa

El bon policia * Fulls de la vida * Monolecs

La bona gent * Tartarín de Tarascó

Emili Vilanova

TEATRE COMPLERT Ptas. 1'50

Obras de EMILI VILANOVA

Del meu tros

Quadros populars

Entre familia

Escenas barceloninas

Monólechs y quadros

Pobrets y alegrets

Gent de casa

Florant y rihent

Preu de cada obra, 3 pessetas

MEDICINA CASERA

Remedios que curan

Precio: UNA PESETA

AGUA MANSA

POR ANGEL GUERRA

Precio: Pesetas 0'75

Barcelona á la vista

ALBUM DE FOTOGRAFIAS DE LA CAPITAL Y SUS ALREDEDORES

Un tomo apaisado, encuadernado con tapas en oro y negro. Ptas. 12

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuu ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d'extravíos, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

LA VISITA DE 'N SORIANO Á BARCELONA

Ni disputas ni rahóns
serán res al cap-de-vall,

que aixís que vejín el gall
fugirán tots els capóns.